

IKÄIHMISTEN LYHYTAIKAISEN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE

SISÄLLYS

1. LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO

- 1.1 Perhehoidon tarkoitus ja tavoite
- 1.2 Perhehoidon lainsäädäntö

2. PERHEHOITAJA JA PERHEKOTI

- 2.1 Perhehoitajan ja perhekodin hyväksymisedellytykset
- 2.2 Perhehoidossa olevien henkilöiden lukumäärä lyhytaikaisessa perhehoidossa

3. PERHEHOIDON TOIMEKSIANTOSOPIMUS

- 3.1 Sovittavat asiat
- 3.2 Irtisanominen ja purkaminen

4. PALKKIOT JA KORVAUKSET

- 4.1 Hoitopalkkio ja kulukorvaus
- 4.2 Käynnistämiskorvaus

5. PERHEHOITAJAN ASEMA

- 5.1 Eläke
- 5.2 Vakuutukset
- 5.3 Sairastuessa
- 5.4 Vapaat

6. PERHEHOIDOSSA OLEVAA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT

- 6.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma
- 6.2 Asiakasmaksut

7. PERHEHOITAJAN TUKI

8. YHTEISTYÖ

9. SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

10. VOIMAANTULO

11. VASTUUHENKILÖT

LIITTEET:

- Liite 1. Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiot, kulukorvaus ja vaativuusluokitus
- Liite 2. Hakemus lyhytaikaiseksi perhehoitajaksi
- Liite 3. Lyhytaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimus

1. LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO

Perhehoito on yksi hoidon vaihtoehto vanhusten palvelujen kokonaisuudessa. Ikäihmisten perhehoito voi olla ikäihmisten tarpeista lähtevänä lyhytaikaista tai jatkuvaa perhehoitoa. Kaakkois-Suomen kuntien (Eksote, Imatra, Hamina, Kaakon kaksikko, Kotka, Kouvola ja Pyhtää) lyhytaikaisen perhehoidon toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten alueella toteutetaan **ikäihmisten lyhytaikaista toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa**.

1.1 Lyhytaikaisen perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Lyhytaikaisella perhehoidolla tarkoitetaan toimintaa, jossa yksityinen henkilö sitoutuu pääsääntöisesti omassa kodissaan hoitamaan ikääntynyttä ihmistä. Perhehoito tarjoaa läheisiä ihmissuhteita, osallistumista perheen arkeen, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Ikäihmisten perhehoito on sopiva hoitomuoto esimerkiksi silloin, kun toimintakykyä heikentää iän tuoma hauraus, turvattomuuden tunne tai muistiin vaikuttava sairaus.

Perhehoidossa huomioidaan ja kunnioitetaan ikääntyneen yksilöllisyyttä ja elämänhistoriaa. Kotiympäristössä toimintakyky säilyy pidempään, kun jokapäiväisen elämän taidot pukeutumisessa ja peseytymisessä sekä syöminen ja liikkuminen pysyvät paremmin yllä. Hyvä perushoito ja perhehoitajan ympärivuorokautinen läsnäolo lisäävät elämänlaatua.

Perhehoito suunnitellaan palvelemaan ikääntyneen tarpeita joustavasti. Perhehoidolla tuetaan kotihoidon ja omaishoidontuen asiakkaita tarjoamalla kuntouttavaa lyhytaikaista hoitoa. Lyhyitä hoitajaksoja voidaan käyttää myös jatkokuntoutuspaikkana ikääntyneen kotiutuessa sairaalahoidosta sekä muissa vastaavissa tilanteissa.

1.2 Perhehoidon lainsäädäntö

Perhehoitoon liittyviä ja perhehoitoa määritteleviä lakeja ja asetuksia ovat:

- Perhehoitajalaki
- Sosiaalihuoltolaki
- Hallintolaki
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Laki ja asetus sosiaalihuollon ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Tapaturmavakuutuslaki

2. PERHEHOITAJA JA PERHEKOTI

2.1 Perhehoitajan ja perhekodin hyväksymisedellytykset

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan tai kuntayhtymän kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa pääsääntöisesti omassa kodissaan perhehoitoa. Perhehoitajaksi pääsy edellyttää perhehoidon valmennuksen suorittamista. Kunnan tai kuntayhtymän nimeämä vastuuhenkilö valitsee valmennukseen hyväksyttävät hakijat. Valmennus järjestetään kuntien päättämällä tavalla.

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on koulutuksensa, kokemuksensa ja henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella sopiva antamaan perhehoitoa. Sopivuutta ikäihmisten perhehoitajaksi arvioidaan ennakoivilla kotikäynneillä ja ennakkovalmennuksen aikana.

Ikäihmisten perhehoitajan tulee

- hoivata ja pitää huolta
- toteuttaa sovittuihin arvoihin perustuvaa perhehoitoa
- ymmärtää ihmisen elämäntilannetta ja sen tuomia erityistarpeita
- ylläpitää perhehoidossa olevan henkilön terveyttä ja toimintakykyä
- tehdä yhteistyötä omaisten ja läheisten sekä vanhustalouksien yhteistyötahojen kanssa

Perhekodin tulee olla olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Kodin sopivuutta arvioitaessa huomioidaan seuraavat asiat:

- perheen ihmissuhteet
- perhekodin jäsenten terveydentila
- perheenjäsenten valmius hyväksyä perhehoito/perhehoidossa olevat henkilöt
- perhekodin tilat, turvallisuus ja lähiympäristön sopivuus

Perhehoitajan ja perhekodin sopivuuden arvioi kunnan tai kuntayhtymän nimeämä vastuuhenkilö. Hän tekee päätöksen palvelun myöntämisestä perheelle ja laatii toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Viranhaltija myös ohjaa ja valvoo perhehoitajien toimintaa.

2.2 Perhehoidossa olevien henkilöiden lukumäärä lyhytaikaisessa perhehoidossa

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina.

Perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on perhehoitajalaissa säädetty kelpoisuus.

Enimmäismäärästä voidaan poiketa jos hoidossa on samanaikaisesti vain täysi-ikäisiä henkilöitä ja heidän toimintakykynsä ja keskinäinen kanssakäymisensä mahdollistavat ylityksen.

3. PERHEHOIDON TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Perhehoidon toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoidossa olevan henkilön osalta erikseen. Jos perhehoitajina toimii pariskunta, sopimukseen kirjataan molempien hoitoon osallistuvien tiedot, ja sovitaan kummalle puolisolalle perhehoidon palkkiot ja kulukorvaus maksetaan. Tapaturmavakuutus on siten voimassa molempien osapuolten osalta.

Toimeksiantosopimuksen allekirjoittaa perhehoitaja ja mahdollinen puoliso sekä kunnan tai kuntayhtymän nimeämä vastuuhenkilö.

3.1 Sovittavat asiat

Toimeksiantosopimuksessa sovitaan seuraavista asioista:

- perhehoitaja ja perhehoidossa oleva henkilö
- perhehoitajalle maksettava palkkio ja kulukorvaus
- hoidon kesto ja toteutus
- perhehoitajalle annettava tuki
- perhehoidossa olevan henkilön oikeudet
- perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet
- toimeksiantosopimuksen irtisanominen

3.2 Irtisanominen ja purkaminen

Toimeksiantosopimus solmitaan toistaiseksi tai määräajaksi. Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, se voidaan irtisanoa päättymään kahden kuukauden kuluttua irtisanomisen ajankohdasta. Lyhytaikaisen perhehoidon päättyessä perhehoitajasta riippumattomasta syystä maksetaan hoitopalkkio sovitulta hoitajaksolta. Jos perhehoitajan koti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, kunnan tai kuntayhtymän edustaja tekee yhdessä perhehoitajan kanssa suunnitelman puutteiden korjaamiseksi. Jos puutteita ei korjata sovittuun määräaikaan mennessä, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi.

4. PALKKIOT JA KORVAUKSET

4.1 Hoitopalkkio ja kulukorvaus

Perhehoitajalle maksetaan jokaisesta hoitopäivästä hoitopalkkio (60€) ja kulukorvaus (20€). Sekä hoitopalkkio että kulukorvaus maksetaan kokonaisuudessaan, mikäli päivittäinen hoitoaika on yli kuusi (6) tuntia. Tätä lyhyemmästä hoitoajasta maksetaan puolet hoitopalkkiosta ja kulukorvauksesta. Hoitopäivän katsotaan vaihtuvan klo 24.

Hoitopalkkio on veronalaista tuloa. Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, jonka hän voi ilmoittaa verottajalle verovähennyskelpoisena tulonhankkimiskuluna.

Kulukorvauksella katetaan perhehoidossa olevan henkilön jokapäiväisiin elämäntoimintoihin liittyviä kuluja kuten:

- ravinto
- asuminen, siivous
- henkilökohtainen hygienia; puhtaus, vaatehuolto
- virkistys

Kunnan tai kuntayhtymän nimeämä vastuhenkilö voi yksilöllistä harkintavaltaa käyttäen hoitopalkkion lisäksi maksaa erityislisää esim. kulukorvaus kaksinkertaisena (perusteena erityisruokavalio, irtaimiston poikkeuksellinen kuluminen tms.).

Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset maksetaan perhehoitajalle jälkikäteen. Hoitopalkkiosta ja kulukorvauksista on esitetty esimerkkilaskelmia taulukossa 1. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrä tarkistetaan kalenterivuositain.

Esim. jos ikääntynyt on hoidossa perjantai-illasta klo 15 sunnuntai-iltaan klo 17 asti

perjantai klo 24 asti hoitoaika 9 h	hoitopalkkio 60 €+ kulukorvaus 20 €
lauantai 24 h	hoitopalkkio 60 € + kulukorvaus 20 €
sunnuntai 17 h	<u>hoitopalkkio 60 € + kulukorvaus 20 €</u>
	yht. 240 €

Esim. jos ikääntynyt on hoidossa perjantai-illasta klo 19 sunnuntaihin klo 15 asti

perjantai klo 24 asti hoitoaika 5 h	hoitopalkkio 30 € + kulukorvaus 10 €
lauantai 24 h	hoitopalkkio 60 € + kulukorvaus 20 €
sunnuntai 15 h	<u>hoitopalkkiot 60 € + kulukorvaus 20 €</u>
	yht. 200 €

Esim. jos ikääntynyt on hoidossa klo 16 – 20

hoitoaika 4 h	hoitopalkkio 30 € + kulukorvaus 10 €
---------------	--------------------------------------

Taulukko 1. Esimerkkilaskelmia

4.2 Käynnistämiskorvaus

Pääsääntöisesti lyhytaikaisessa perhehoidossa ei makseta käynnistämiskorvauksia, vaan hoidossa olevien henkilöiden erityistarpeet huomioidaan jo perhehoitoa suunniteltaessa. Lyhytaikaisen perhehoidon käynnistyskorvauksen maksaminen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Apuvälinetarpeen arvioinnin seurauksena myönnettyt päivittäiseen toimintaan liittyvät apuvälineet myönnetään perhehoitoon maksutta apuvälinelainaamosta.

5. PERHEHOITAJAN ASEMA

5.1 Eläke

Perhehoito kuuluu eläketurvan piiriin. Hoitopalkkioista kertyy eläkettä.

5.2 Vakuutukset

Perhehoitajalla on lakisääteinen tapaturmavakuutusurva.

Perhehoitoon sijoitetut henkilöt on vakuutettu tapaturman varalta kunnan tai kuntayhtymän toimesta. Vakuutus kattaa tapaturmasta aiheutuvat vammaihoitokulut sekä korvauksen mahdollisen invaliditeetin ja kuoleman varalta.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin kunnalla ei ole vakuutusta. Perhehoidossa sovelletaan vahingonkorvauslakia. Vahingon sattuessa asia selvitetään yhdessä perhehoitajan ja vanhuksen/omaisen kanssa. Perhehoitajia suositellaan hankkimaan laajennettu kotivakuutus.

5.3 Perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee olla yhteydessä ikääntyneeseen/omaiseen ja kunnan tai kuntayhtymän nimeämään vastuuhenkilöön silloin kun sairastuminen edellyttää sovitun hoidon peruuttamista. Ensisijaisesti perhehoitaja pyrkii sopimaan omaishoitajan ja vastuuhenkilön kanssa poikkeusjärjestelyistä (eli hoitajakson ajankohdan vaihtaminen). Jos tällainen järjestely ei tule kyseeseen, pyritään etsimään kunnan tai kuntayhtymän nimeämän vastuuhenkilön kanssa ratkaisua tilanteeseen.

5.4 Vapaat

Mikäli hoitopäiviä kertyy toimeksiantosopimuskohtaisesti enemmän kuin 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa, korvataan kertynyt vapaa pääsääntöisesti rahana hoitopalkkion suuruisena.

6. PERHEHOIDOSSA OLEVAA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT

6.1 Hoito- ja palvelusuunnitelma

Lyhytaikainen perhehoito kirjataan asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan lyhytaikaishoidon järjestämistavaksi. Kunnan tai kuntayhtymän viranhaltija tekee päätöksen asiakkaan sijoittamisesta lyhytaikaiseen perhehoitoon palvelusuunnitelmaan perustuen. Perhehoitoon sijoittaessa huomioidaan asiakkaan toiveet. Perhehoitosijoitus valmistellaan siten, että sijoitetulla, hänen omaisillaan ja perhehoitajalla on mahdollisuus tutustua toisiinsa perhehoidon suunnitteluvaiheessa.

6.2 Asiaksmaksut

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain mukaan palveluista, jotka kunta järjestää omaishoitajan lakisääteisen vapaapäivän ajaksi ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, voi asiakkaan maksettavaksi tulla enintään 10,60 €. Muusta kuin omaishoidon vapaina toteutettavasta perhehoidosta peritään kunnan tai kuntayhtymän päättämä maksu.

7. PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoidosta vastaavat kunnan tai kuntayhtymän nimeämät työntekijät. He hyväksyvät perhehoitajan, auttavat löytämään ikääntyneelle sopivan hoitajan, ohjaavat ja tukevat perhehoitajaa sekä puhelimitse että tarvittaessa kotikäynnin.

Ikäihmisten perhehoitajille järjestetään 1-2 kertaa vuodessa täydennyskoulutus- ja vertaistapaamisia, joista vastaavat alueen kunnat yhteistyössä.

8. YHTEISTYÖ

Perhehoitaja tekee yhteistyötä ikääntyneen lähiomaisten ja kunnan tai kuntayhtymän nimeämän vastuuhenkilön kanssa. Tämä yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää hoidon onnistumisen kannalta.

Perhehoitajan tulee pitää kunnan tai kuntayhtymän perhehoidosta vastaava työntekijä ajan tasalla perhehoidon tilanteesta. Tällaisia asioita ovat mm:

- asiakkaissa ja asiakasmäärissä tapahtuvat muutokset
- elämäntilanteen muutokset; sairastumiset, tapaturmat, muut esteet työnteolle
- perhesuhteiden muutokset
- käytettävyys, milloin voi toimia perhehoitajana
- muut mahdolliset tärkeät perhehoitotyöhön vaikuttavat seikat

Kunnan tai kuntayhtymän toimeksiantosopimukseen perustuvaa perhehoitoa ohjaa ja valvoo toimeksiantaja.

9. SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sisältää säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta.

Perhehoitajalla on vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että perhehoidossa olevaa henkilöä ja hänen läheisiään koskevia salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai vahingoksi. Allekirjoittaessaan toimeksiantosopimuksen perhehoitaja sitoutuu noudattamaan salassapito-velvollisuutta.

10. VOIMAANTULO

Ikäihmisten lyhytaikaisen perhehoidon toimintaohje tulee voimaan 1.1.2011

LIITTEET:

Liite 1. Hakemus ikäihmisten lyhytaikaiseksi perhehoitajaksi

Liite 2. Ikäihmisten lyhytaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimus